
Diepgewortelde zekerheid

Op weg met Abraham, deel 5

Genesis 15 gaat over twijfels. Over wat twijfels met je doen. Over hoe je twijfels overwonnen worden. Over zekerheid in je leven. Over God als de bron van diepgewortelde zekerheid voor ieder mens.

Luisteren: Genesis 15

- Neem voordat je de tekst leest de tijd om op te schrijven welke twijfels je hebt. Als je weinig twijfels hebt, probeer dan te verwoorden met welke twijfels andere mensen rondlopen. Let wel: de twijfels hoeven niet per se met geloof te maken te hebben.

Abram is er vol goede moed op uit getrokken toen God het van hem vroeg, hij heeft alles achter zich gelaten. Met vallen (denk aan Egypte) en opstaan (denk aan de bevrijding van Lot) heeft hij leren leven vanuit Gods beloften. Maar nu, in hoofdstuk 15 komen de twijfels en vragen. Opeens wordt de hele toekomst die God hem voor ogen geschoteld heeft door Abram in twijfel getrokken. Wat als het allemaal nou niet waar blijkt te zijn? Wat als ik nu voor niets uit Ur en Haran ben vertrokken? Wat als ik nu

met m'n leven op een totaal verkeerde koers vaar? Abram heeft een soort geestelijke breakdown.

Gebed

Vraag God om openheid bij het denken en spreken over twijfels

---

De twijfels van Abram en onze twijfels

Nadat Abram is teruggekeerd van de bevrijding van Lot krijgt hij een visioen. 'Wees niet bang Abram, want ik ben voor je als een schild'. Op zich is dat een heel mooi beeld om langer bij stil te staan, maar ik zou voor nu alleen even aandacht willen vragen voor het eerste deel van deze zin: *wees niet bang*. Dat God aan Abram de opdracht moet geven om niet bang te zijn, impliceert dat Abram dat wel degelijk was. Of op z'n minst: dat de kans aanwezig zou kunnen zijn dat Abram bang zou worden.

De vraag is dan natuurlijk: waarvoor? Voor wie of wat is Abram bang? Dat kan voor van alles en nog wat zijn, maar in dit geval wil ik even stil staan bij de belofte van God dat Abram vorstelijk beloond zal worden. God vindt het blijkbaar nodig om te benadrukken dat Abram op de lange duur beloond zal worden voor zijn gehoorzaamheid aan God. Blijkbaar was dat ergens een angst van Abram: wat nu als ik het allemaal voor niets doen? Wat nu als ik het allemaal voor niets heb geloofd? Wat nu als het allemaal niet waar blijkt te zijn? Mooi hoor zo'n belofte, maar wat heb ik daar hier en nu aan?

Dat zijn heel herkenbare vragen. Een van de vragen die ik tijdens mijn rondgang in de gemeente stel is deze: waar zitten je twijfels? Bij meer dan de helft van de mensen die ik

tot nu toe heb bezocht komen dit soort vragen naar voren: wat nu als ik me vergis? Wat nu als het niet waar blijkt te zijn? Niet dat die vragen constant aan de oppervlakte zijn, maar het zijn in elk geval vragen die zo nu en dan naar voren komen. Soms als een rilling die over de rug loopt

Verwerking

- Herken je de twijfels van Abraham bij jezelf en/of anderen?
- Herken je wat er gezegd wordt over de berusting die zich van Abraham meester heeft gemaakt?

Zo is het ook hier bij Abram. Dat wordt helemaal duidelijk uit het antwoord van Abram. Wat heeft het eigenlijk voor zin? Straks ben ik gestorven en dan zal mijn naam verdwijnen. Dan is het over en uit met mijn familie en zal een betrekkelijke vreemde er met mijn bezit van door gaan.

Merk je hoe ver Abram al is? Hij is eigenlijk niet eens meer bang. Hij wordt niet eens meer boos op God! Hij had uit z'n vel kunnen springen en God allerlei

verwijten kunnen maken: 'u had beloofd van mij een groot volk te maken, maar wat ik ook krijg, geen kinderen!' Maar in plaats van boosheid en verwijten klinkt er een soort berusting in Abram: 'fijn die mooie woorden, maar ik schiet er weinig mee op want ik zal toch geen kinderen meer krijgen'. Was Abram maar boos geweest, want dan was zijn boosheid tenminste nog een teken dat hij God en Zijn beloften serieus nam. Nu haalt hij bij wijze van spreken zijn schouders op. Het lijkt wel of hij God niet meer serieus neemt.

We kunnen er veel van herkennen vandaag de dag. Veel mensen vandaag zijn niet per se boos op God of op de kerk, maar ze hebben er eenvoudig niet zo veel meer mee. Hele generaties zijn groot geworden met de beloften dat wie in God gelooft uiteindelijk beloond zal worden met eeuwig leven, maar vandaag halen mensen er de schouders over op. Wat heb ik daaraan? Wat schiet ik daar mee op? Misschien herken je die gevoelens zelf ook wel. Het is duidelijk dat we met deze tekst maar niet een vreemd verhaal van vroeger voorgeschoteld krijgen, maar dat we ons zelf er helemaal in terug kunnen vinden.

Gebed

Neem de tijd voor gebed waarin je je twijfels naar God onder woorden brengt

Kom uit je tent!

Hoe gaat God daar mee om? Wat is het antwoord van God? Nou, allereerst lezen we dat God simpelweg zijn belofte nogmaals herhaalt. Niet Eliëzer zal je erfgenaam zijn, maar een kind dat je zelf zult verwekken. Maar vervolgens lezen we dat God Abram uit z'n tent leidt en hem de sterrenhemel laat zien. Zo veel sterren er aan de hemel staan, zo groot zal je nageslacht zijn. Dat is niet letterlijk bedoeld - alsof Abram door te tellen het exacte aantal zou kunnen achterhalen -, maar een beeld: zo ontelbaar veel sterren er zijn, zo ontelbaar zal jouw nageslacht zijn. In het drukke westen waar altijd kunstlicht op aarde is kunnen we ons daar misschien niet direct een voorstelling van maken, maar in een onverlichte heldere woestijnnacht in het oude midden oosten zie je echt een boel sterren.

Een mooi beeld, maar wat betekent het eigenlijk? Nou, het is denk niet zo zeer het beeld zelf dat ons verder helpt, het is veel meer wat eraan voorafgaat. Abram moet uit z'n tent komen. Die tent is dan niet alleen maar een stuk doek dat beschermt tegen koude, wind en regen, maar hij staat symbool voor Abrams veilige omgeving, zijn *comfort zone*. De tent,

daar was Abram de baas. Daar gebeurde het leven, daar werd het bedrijf gerund, daar werden onderhandeling gevoerd, daar leefde de familie en daar had hij het als *bedrijfsleider* en *pater familias* voor het zeggen. En nu zegt God: kom uit de tent. Abram, kom uit die plek waar jij de regie voert en jij bepaalt wat er gebeurt. Laat je eigen veiligheid en verwachtingspatronen achter en kom naar buiten, naar mijn werkelijkheid.

Ergens doet het denken aan ouders die hun kinderen van een schermpje losweken. Ouders die jonge kinderen hebben weten wel dat kinderen als ze eenmaal achter een schermpje zitten langzaam veranderen in een soort zombies. Ze reageren nergens meer en ze worden ook heel on sociaal en onaardig. Ze zitten helemaal in hun digitale wereldje waarin zij helemaal de baas zijn en van niemand iets aan hoeven te trekken. Soms moet je ze als ouders gewoon daar uit weg trekken om hen te laten zien dat er een echte wereld buiten de iPad is. En dat het echte leven niet digitaal is, maar van vlees en bloed.

Nou, ergens doet God dat hier ook met Abram. Abram, kom uit je tent, dat plekje waar jij de baas bent en helemaal de regie voert. Je wordt en sikkeneurig en gedesinteresseerd van, je lijkt wel een kind met een iPad! Kom naar buiten en kijk eens omhoog: er is zoveel meer! Er is een werkelijkheid die jouw beperkte wereldje in dat tentje van je volledig te boven gaat. Kijk eens naar de sterren, naar die andere werkelijkheid. Zoals deze werkelijkheid jouw werkelijkheid te boven gaat, zo gaan mijn beloften jouw verwachtingspatroon te boven. Jij rekent alleen maar met wat mogelijk is in je tent, maar mijn werkelijkheid en mijn mogelijkheden zijn zoveel groter.

Zo moet God ons soms ook uit onze tent lokken. Dan zitten we zo vast in onze eigen wereldje van ons werk, ons gezin of onze gezondheid, dat we simpelweg geen oog hebben voor die veel grotere werkelijkheid van Gods beloften. Dat kan zo maar gebeuren. Je hoort van mensen die opeens in de natuur overvallen worden door de schoonheid van Gods schepping en zo voor het eerst of opnieuw God tegen komen. Je hoort van mensen die tijdens een preek of lied in een dienst plotseling getroffen worden door Gods werkelijkheid. Je hoort van mensen die in een ontmoeting met iemand anders opeens God ontmoeten.

Deze tekst daagt ons denk ik allereerst uit: wat is jouw tent? Wat is jouw veilige omgeving waar je in op gaat? Maar ook: op welke manier roept God jou naar buiten? Naar die andere werkelijkheid? En laat je jezelf dan ook uit de tent lokken?

Gebed

Vraag in een gebed aan God of Hij je in Zijn werkelijkheid binnenleidt

Geloof

We lezen vervolgens: Abram vertrouwde op de Heer en deze rekende hem dat toe als rechtvaardige daad. Dat laatste gedeelte van de zin laat ik even links liggen. Het gaat me om dat eerste: Abram vertrouwde op God. Dat is mooi. Een mooie vertaling ook. In

Verwerking

- Wat is jouw comfortzone?
- Heb je wel eens meegemaakt dat God je uit je tent lokte?

oudere vertalingen staat het woord 'geloof'. Dat is ook goed vertaald, maar heeft toch snel de betekenis van: het voor waar accepteren van bepaalde feiten die niet logisch te verklaren zijn. Alsof geloven hetzelfde is als het aannemen van een systeem van waarheden. Bij Abram is het duidelijk: hij gelooft niet in een denksysteem, maar hij vertrouwt op iemand. Op God. Abram kiest ervoor om zijn eigen beperkte blik op de werkelijkheid - zijn tent - te verruilen voor de veel ruimere werkelijkheid van Gods beloften.

Dat is een bewuste daad van Abram. Vertrouwen is niet een gevoel of een emotie, maar een houding waar je voor kiest. Je schenkt iemand vertrouwen, ook als dat niet voor de hand ligt en als de feiten geen helder beeld geven. Als je zegt dat je in God gelooft, dan zeg je daar dus niet mee dat je alle antwoorden hebt of dat je een bepaald systeem van waarheden aanhangt, maar dat je vertrouwen schenkt aan God zoals Hij zich heeft leren kennen.

Gebed

Neem de tijd voor gebed waarin je God vraagt om geloofsvertrouwen

---

Diepe verbondenheid

Maar de vragen blijven. De twijfels ook. Kijk maar naar Abram. We hebben nog maar net gelezen dat Abram op God vertrouwde of we komen weer in aanraking met twijfels van Abram. Nogmaals komt God naar Abram, dit keer om het te vertellen dat het land waar hij op staat zijn bezit zal worden. Maar God is nog maar net uitgesproken of Abram komt weer met een wedervraag: 'ja maar God, hoe weet ik dat eigenlijk? Hoe kom ik aan zekerheid?'

Verwerking

- God wil een verbond sluiten. In de gereformeerde traditie wordt altijd veel nadruk gelegd op God die een verbond met ons heeft gesloten. Wat zegt het jou dat God een verbond met ons/jou heeft gesloten?

Zal God nu Zijn geduld verliezen? Geïrriteerd raken, zoals wij mensen dat kunnen als mensen ons niet snappen? Toch niet. God wil Abram zekerheid geven en daarom geeft God hem een - in onze ogen - vreemde opdracht: neem een paar dieren en snij ze doormidden, met uitzondering van de kleine dieren, en leg de stukken tegenover elkaar. Als je niet weet van de gebruiken uit het oude Midden-Oosten dan heb je natuurlijk geen flauw idee wat je hier

mee aan moet, maar wat God hier duidelijk maakt aan Abram is dat Hij een *verbond* wil sluiten.

Een verbond, dat is veel persoonlijker en intiemer dan een zakelijk contract, maar veel duurzamer en bindender dan een persoonlijke vriendschappelijke relatie. Het is vergelijkbaar met een huwelijk tussen twee mensen. Diepe verbondenheid tussen God en mens. Diepgewortelde zekerheid.

God wil dus de relatie tussen Hem en Abram niet alleen een kwestie van woorden en toevallige ontmoetingen laten zijn, maar ook zichtbaar maken, verzegelen door middel van een officiële verbondsluiting. Bij zo'n verbondsluiting gingen beide partners midden door de dieren die tegenover elkaar lagen heen en daarmee gaven ze te kennen: 'op het

moment dat ik het verbond schend, dan mag met mij gebeuren wat er met die dieren gebeurd is.’

Gebed

Vraag in een gebed om diepe verbondenheid met Hem

Het vogelverschrikkersyndroom

Abram begrijpt direct wat God bedoelt met zijn opdracht en legt de dieren klaar. Zo staat Abram daar dan, in de volle overtuiging dat hij straks als een gelijkwaardige partner door de dieren heen zal lopen, zoals God dat ook zal doen. En hij wacht, en wacht... en wacht. Maar God komt niet. God niet, wel een stel aasgieren die op geur van de dode kadavers afkomen. Abram is druk bezig ze weg te jagen.

Zie je het voor je? Je zou er een postmoderne absurdistische film van kunnen maken. Een eenzaam figuur ergens in een woestijn die gieren aan het weggagen is bij kadavers. Een oudere man heen en weer rennend tussen de dode dieren ondertussen met armbewegingen en allerlei geluiden de gieren verjagend.

Het zou bijna grappig zijn, als je niet wist dat het voor Abram bloedserieus is. Die dieren die daar liggen zijn namelijk niet maar dode dieren, maar ze zijn Abrams manier om zekerheid te krijgen over zijn levensdoel, over alles waar hij in gelooft, over God. Als die dieren aangevreten worden, dan is z'n zekerheid weg. Dan valt z'n leven onder hem weg. Die gieren, dat zijn dus niet maar lelijke vogels - dat ook -, maar ze staan symbool voor alles wat zijn zekerheid aanvreet.

Abram die in z'n eentje in de woestijn gieren probeert weg te jagen is geen lachwekkende scene, maar is een spiegel die de Bijbel ons voorhoudt. Zijn wij allemaal op een bepaalde manier niet zo bezig in ons leven? Of je nu gelooft of niet? We hebben onze diepste overtuigingen, onze doelen, onze carrières, onze levenshouding - we hebben ergens een plek van waar we zekerheid zoeken - maar we merken constant dat die aangevochten wordt: door twijfels over jezelf, door andere mensen die je teleurstellen, door ziekte, door verlies van mensen die je dierbaar zijn, doordat je opeens ontslagen wordt op je werk of door berichten over de wereld die we kapot consumeren...

We proberen net als Abram de gieren die onze zekerheid aanvreten weg te jagen door nog meer te investeren in onszelf, door een cursus te volgen, door nog meer te investeren in onze carrière, door nog gezonder te leven, door onze consumerende levensstijl iets aan te passen. We kunnen toch niet toe laten dat onze diepste zekerheid wordt aangevreten, dat de grond onder ons bestaan wordt weggeslagen. Je zou dit het *'vogelverschrikkersyndroom'* kunnen noemen.

Zo zijn we maar druk in de weer, net als Abram. En ondertussen is God nergens te bekennen. Vandaag de dag niet, maar bij Abram ook niet. En net als Abram worden we moe. Hoeveel mensen zijn er tegenwoordig niet zo moe van het leven? Constant maar bezig om in jezelf te investeren. Constant maar bezig om tegen twijfels te vechten. Constant maar het idee dat je tekortschiet en eigenlijk nog meer zou moeten doen. Alles

Verwerking

- Herken je het vogelverschrikkersyndroom bij jezelf? Welke gieren azen op jouw zekerheid?

gaande houden omdat je niet naar jezelf en anderen durft te laten zien dat je het niet kunt.

Gebed

Neem de tijd voor gebed om te benoemen waar je moe van wordt in het leven

---

God gaat alleen

Na een hele middag vogelverschrikker spelen komt er een diepe vermoeidheid over Abram. Een diepe slaap en intense en schrikwekkende duisternis valt op hem. ‘Wees niet bang’, had God gezegd. Nu is er angst, nu de gieren van twijfel en onzekerheid vrij spel hebben. Het is de angst iemand die aan het einde van zijn krachten is en alle zekerheid ziet wegvallen. De angst van iemand bij wie die de grond onder z’n voeten is weggezakt. De angst dat je als mens de zin van het leven bent verloren, dat je tekortschiet, de kracht niet meer hebt en geen enkele controle hebt over je leven.

Zo ligt Abram daar en dan komt God naar hem toe. Let goed op: God komt niet met goedkope antwoorden: ‘Ach Abram, het komt wel goed, niet zo sip!’ Nee, God komt helemaal niet met opbeurende woorden, maar met nog meer ellende. Althans, zo lijkt het: ‘Je nakomelingen zullen onderdrukt worden.’ God doet niet aan goedkope praatjes, maar schetst de werkelijkheid voor ogen. Zo zal het zijn Abram, het wordt niet makkelijk.

Geen goedkope praatjes dus, maar wél dit: terwijl Abram overmand door angst en vermoeidheid ligt te slapen gaat God als een rokende over en een brandende fakkel door de dieren heen. Abram dacht dat het een gezamenlijke actie zou worden: een beetje van God en een beetje van Abraham. *Maar God gaat alleen.* Die zekerheid waar Abram zo naar verlangde en die hij op eigen kracht veilig probeerde te stellen door die gieren weg te jagen, krijgt hij níet door zijn eigen inspanningen.

Verwerking

- Herken je wat gezegd wordt over de diepgewortelde zekerheid die je als mens alleen maar kunt vinden bij God?

We moeten goed beseffen wat hier gebeurt. God gaat alleen. God staat niet toe dat Abram door de dieren gaat en zijn eigen lot gelijkstelt aan de dieren op het moment dat hij God teleurstelt. Want dat zou Abram gezegd hebben als hij net als God door die dieren was gelopen: ‘moge het met mij net zo zijn als met deze dieren als ik me niet houd aan ons verbond. Laat er dan keihard met me worden afgerekend.’

Zo werken de schijngoden van deze wereld. Wanneer je als mens het verbond aangaat met geld, gezondheid, aanzien, carrière of wat dan ook, dan moet je alles geven, maar als je faalt dan laten ze je in de kou staan. Dan krijg je de rekening gepresenteerd. Ook al ben je nog zo druk bezig geweest om de gieren die je zekerheid aan dreigen te vreten weg te jagen.

God gaat alleen door de dieren heen: ‘Abram, zekerheid vind je niet in jezelf. Je kunt nog zoveel gieren weggagen, op een gegeven raak je vermoeid. Ik laat niet toe dat je zelf door dieren loopt, omdat je de last van het slagen van leven zelf niet kunt dragen, dus terwijl jij

zonder kracht en hoop op de grond ligt zal ik door die dieren heen lopen en beloof ik je dat ik de consequenties van je falen en je overtredingen zal dragen.'

Abram werd eerst door God naar buiten geleid, naar Gods werkelijkheid. Maar nu wordt hij naar binnen geleid, naar zijn eigen onzekerheden en tekortkomingen, ze eigen zwakte en machteloosheid, om vervolgens te zien dat terwijl hij machteloos op de grond ligt, God hem zekerheid wil geven. Een bovenaardse en rustgevende zekerheid. God gaat door de dieren heen. Hij draagt de gevolgen van ons falen en onze schuld.

Straks staan we in een kring en krijgen we brood en wijn. De tekenen dat God die door de straat met dieren heen liep het echt meende: ik draag de consequenties van jullie falen en jullie schuld. In Jezus Christus zegt God: het is met mij gegaan als met die dieren die Abram in tweeën deelde. Als je zekerheid zoekt in God hoef je niet bang te zijn dat je afgerekend wordt op je twijfels, zwakheden, flaters en misstappen, maar mag je weten dat je geborgen bent. Daarvoor is God alleen door de dieren gegaan. Daarvoor heeft Jezus het lot van die dieren gedragen. Dat geeft diepgewortelde zekerheid.

Wij proberen als gelovigen toch nog heel vaak alle gieren weg te jagen omdat we denken dat het welslagen van ons leven in onze hand ligt. Omdat we ergens geloven dat God ons niet aanneemt als we niet zonder fouten zijn. Wij denken dat wij van onze kant het verbond moeten bevestigen en dat het een volstrekt evenwichtige zaak is. Genesis 15 leert ons: het gaat er niet om dat je al je twijfels hebt bevochten of hebt overwonnen. Het gaat er niet om dat jij jouw kant van de deal doet en dat God dan zijn deel ook levert. Het gaat er niet om dat je alle antwoorden hebt. Geloven is: als zwak mens, met twijfels, vragen en fouten, zekerheid niet vinden in wat jij doet, denkt en voelt, maar in wat God voor jou heeft gedaan. Diepgewortelde zekerheid over je leven vind je alleen aan de diepe verbondenheid die God jou als mens aanreikt.

Gebed

Neem de tijd voor gebed en dank God dat Hij in Jezus Christus ons diepgewortelde zekerheid wil schenken. Vraag God of Hij die ook aan jou wil geven. Vraag ook of God alle mensen die angstig en vermoeid in het leven staan, deze diepe zekerheid mogen leren kennen

---